

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Antonij Maioragij|| Orationes|| Et Praefa-||tiones

Majoragio, Marcantonio

Monasterii VWestphal., 1599

VD16 ZV 10313

IX. In M. Tullij Ciceronis de Officijs ad Marcum filium libros treis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68843)

IN M. TVLLII
CICERONIS

De Officijs ad Marcum filium
Libros treis,

PRAEFATIO IX.

*V*m anno superiore, studiosi Iuuenes,
Rhetoricorū libros ad Herennium, quos
potui diligētia, vobis interpretatus sum:
et quae vel Aristoteles, vel Cicero,
vel Quintilianus dicendi praecepta reli-
quit, quoniam eos mihi auctores proposueram, pro se-
cultate mea declararim: consequens esse videbatur,
vt hoc tempore Ciceronis Orationes, in quibus, quic-
quid habebat eloquentia, vir ille diuinus ostendit, at-
grederemur. Cum enim in omni doctrina, quem admo-
dum Aristoteles docet, duo sint habitus, quorum alter
Cognitio vel Scientia dicitur: alter Vfus vel Experien-
tia, sit vt idem etiam in Rhetorica contingat: cuius ex
praeceptis, quae traduntur in libris, eius nomine inscri-
ptis, cognitio percipitur: ex Orationibus autem vfus in-
telligitur. Itaque cum à me iam Rhetorum Praecepta de-
clarata sit, quaeq; ad artis cognitionem pertinent: in re
optimo posset aliquis vestrum Vsum etiam ex Orationi-
bus à me requirere. Sed quoniam meum semper in-
di-

dicium fuit: Artis praecepta parum admodum, aut nihil ei prodesse, cui non virtutum omnium atque vitiorum cognita sit ratio, quoniam ab his fontibus ferè omni oratio nostra profluit: statui, priusquam Orationes aggrediar, Opus planè aureum Ciceronis De Officijs hoc anno vobis interpretari. Quo quidem in Opere tam aptè, tam distinctè, tam ornate, quaecumque sunt in virtutibus atque vitijs posita, declarantur, nihil ut excogitari praeclarius possit. Quasi quis diligenter aduertat ac memoria mandet, et tantum ad dicendi facultatem utilitatis adferent, ut omnium magistrorum praeceptis anteponi merito possint. Cum enim (ut Aristoteli placet) tria Rhetorica genera sint: quorum 1. Rhet. 3. unum est in Deliberando: alterum in Iudicando: tertium in Demonstrando: nullum est ex his genus, quod sine Officiorum cognitione dignum (ut aiunt) dicendo progredi possit. Quis enim in concione sapienter sententiam dicere, rectèque consulere potest, nisi qui planè cognouerit, quae sint amplectenda, quaeque sint reijcienda? Cum autem tria sint, quae expeiri soleant: Honestum, Utile, Iucundum: & tria, quae naturaliter omnes euitent: Turpe, Inutile, Molestum: horum omnium ratio his in libris explicatur: ut non difficile sit ei, qui persuadere aliquid velit, hinc, quasi è penu quodam, quaecumque sint ad persuadendum accommodata, promerere. Quid, in iudicijs, cum accusandus est, aut defendendus aliquis, nonne in aequi & iustitiae disputatione tota consumitur oratio? quoniam ea virtus omnium est regina virtutum, & ad omnem ferè actionem necessaria: quam nemo certè melius tractabit, quam

quam

quàm qui explicatis totius humanae vitae officijs, certe nouit, quid in eis aequè, & quid iniquè fiat. Iam vero quis claros homines magnificè laudare, quis improbos acriter vituperare potest, nisi qui virtutum omnium, atque vitiorum species diligentissimè cognouerit? Cùm igitur tribus tantum in generibus, Deliberandi, Iudicandi, Demonstrandi, omnis Rhetorica versetur: atque in his omnibus hæc Officiorum cognitio quodammodo regnare videatur: cui dæbium esse potest, quin ad eloquentiam comparandam, & ad orationem plenorem efficiendam, hoc Opus omnium maximè possit? quid, quod apud Ciceronem Crassus ait: Nullum esse Oratorem posse, nisi qui eam Philosophia partem, quæ ad vitam & mores pertinet, omnem perdidicerit? Omnis enim ferè nostra oratio fit ex ijs rebus, quæ vel agenda, vel fugienda sunt: in quibus cùm Officium omne consistat: necessario sequitur, ut qui Officiorum ignarus est, is etiam in dicendo rerum inops & infacundus sit. Iam igitur profectò videtis, Iuuenes, quæ me ratio potissimum in hanc sententiam duxit, ut post explicata Rhetoricæ præcepta, ad hos de Officijs Libros interpretandis aggrederer. Huc accedit alia multò certè grauior causa: Quoniam his in Libris tota bene beatèque reuendi ratio continetur, ut Christianam quodammodo Religionem vniuersam complecti videantur. Quod fit, ut nulla prorsus Philosophia pars huic anteponi debeat: nulla enim animorum alia medicina reperitur. Quamobrem hæc Moralis Philosophia tantò reliquis disciplinis excellentior est, quanto animi corporibus ante-

De Orat.
Libr. 1. pag.
90. b.

antecellunt: vt eam non immeritò Cicero vitæ ducem,
 & virtutis indagatricem, expultricemquæ vitiorum
 appellarit. Cuius præceptis qui parere voluerit, is
 quasi extra omnem fortunæ aleam positus, casus om-
 nes contemnet humanos; magno erit atque constan-
 ti animo; nulla ægritudine, nulla perturbatione mo-
 uebitur: sed in perpetua mentis tranquillitate, suavi-
 ter & iucundè vitam aget. Neque enim (ait Epi-
 curus) iucundè viui potest, nisi cum virtute viuatur.
 Ideo Socrates, à quo hæc omnis, quæ est de vita atque
 de moribus Philosophia, manauit, Virtutem ad bea-
 tè viuendum solam sufficere prædicabat, solamq; hanc
 Philosophiæ partem amplexus est. Cum enim om-
 nis philosophandi ratio triplex sit: Vna de vita & mo-
 ribus: Altera de Natura & rebus occultis: Tertia de
 Differendo, quid verum, quid falsum, quid rectum
 in oratione, præiudicæ, quid consentiens, quid repu-
 gnet, iudicando. Primam partem hanc benè viuèn-
 di solam sibi excolendam, atque illustrandam Socra-
 tes existimauit: cætera verò, quod essent obscura, at-
 que ab ipsa natura aded inuoluta, vt causæ prorsus la-
 terent, relinquenda esse censuit: & dictum illud in ore
 frequenter habuit: Τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς,
 Quæ supra nos, nihil ad nos. Itaque de natura, atq;
 de rerum causis, in quibus alij serè omnes multum
 temporis atque operæ consumebant, nunquam Socra-
 tes disputabat: sed eatantum studiosè perquirebat,
 quæ ad mores honestè conformandos pertinent: Cœ-
 lestia autem vel procul esse à natura cognitione cense-
 bat, vel si maximè cognita essent, nihil tamen ad bene
 viuèn-

Tusc. 5. in
princ.

Tuscul. 5.
pag. 230. b.
Acad. Qu.
li. 1. p. 41. b

1. de Orat.
pag. 90. b.
De Clar.
Orat. pag.
167. b.

Acad. Qu.
li. 1. p. 42. b

Acad. Qu.
li. 1. p. 42. a.

viuendum. Omnis igitur eius oratio in virtute lau-
danda, & in hominibus omnibus ad virtutis studium
cohortandis consumebatur: vt ex Socraticorum libri,
maximeque Platonis intelligi potest. Platonis au-
tem auctoritate, qui varius, & multiplex (vt ait Ci-
cero) & copiosus fuit, vna & consentiens duobus vo-
cabulis, Philosophia forma instituta est: Academicorum
& Peripateticorum: qui rebus congruentes, no-
minibus differebant. Nam cum Speusippum sorori
filium Plato Philosophia quasi heredem reliquisset: duo
os autem praestantissimos studio atque doctrina, Ze-
nocratem Chalcedonium, & Aristotelem Stagiritem:
qui erant cum Aristotele, Peripatetici dicti
sunt, quia disputabant in ambulantes in Lycei illi au-
tem, qui Platonis instituto in Academia, quod est al-
terum Gymnasium, coetus erant, & sermones habere
soluti, è loci vocabulo nomen habuerunt. Florebant
autem Athenis eo tempore liberalium omnium arti-
um studia: cumque varia philosophantium opiniones ef-
fent, factum est, vt in varias scholas atque sectas, tan-
quam in familias quasdam, Philosophi diuiderentur.
Hinc à Platonis Academia, dicti sunt Academici: à
Aristotelis ambulatione, Peripatetici: à Porticulis
varia, in qua Zeno docebat, Stoici nominati: huius
quod mordaces atque inuerecundi, tanquam canes ef-
fent, Cynici dicti: quorum princeps & auctor Anti-
sthenes fuit, illustrator Diogenes. Aristippus Cyre-
naica secta princeps fuit, Arcefilas noua Academia,
Phadon Heliaca secta, Euclides Megarica, Meno-
demus Eretrica. Sed ne singula persequar, Nihil
erant

Acad. Qu.
li. 1. p. 42. a
De Orat.
libr. 3. pag.
149. a.

Ibidem.

3. de Orat.
pag. 148. b.
149. a.

Acad. Qu.
libr. 4. pag.
32. 33.

erant eo tempore nobiliores Philosophi, qui non Athenas studiorum gratia profiscerentur: idco in ea ciuitate, ait Cicero, natam & altam esse rationem. Lib. 6. Ep. fam. 1.

Romanos autem haec Philosophiae studia tardissimè perueniunt. Nam qui ante Ciceronem aliquid de Philosophia scribere aggressus est, nemo sanè perhibetur. Athenas verò illa Ciceronis ingeniorum maximè fecunda fuit: vt nullum inueniatur literarū genus, quod eo tempore non magnopere floreret. Quin ipse Cicero, cum esset acerrimo vir ingenio, nullam Philosophiae partem, nullum Philosophorum genus intactum relinquere voluit. Sed omnes omnium Sectarum opiniones degustauit: maximè verò omnium Platonem admiratus est, & ceteris omnibus Philosophis anteposuit, atq; eius scriptis adeò delectatus est, vt sepius pagellas integras ab eo sumat, & verbū verbo penè reddat. Quin etiam totum de Vniuersitate Librum ex Timaeo Platonis ad verbum penè dixerim interpretatus est, multosque Dialogos ad Platonis imitationē conscripsit. Stoicam etiam disciplinam, propter grauitatem (vt arbitror) sententiarum, non mediocriter adamauit: quod cum ex hoc Officiorum Opere, in quo Panatium Stoicum se imitatum esse confitetur, tum maximè ex Tusculanis Questionibus, & Paradoxis, intelligi potest, vbi totus omnino Stoicus est. In Officijs autem quamuis se Stoicos imitari fateatur, tamen quia communi vita praecepta tribuit, non ita (quod aium) ad viuū refecat: satis enim est illi, docere, qua ratione quis in omni vita genere rectè atq; honestè se gerere possit. Itaq; rectissimè de Officijs hoc Opus inscripsit: quamuis hunc titulum

Offic. 1.
pag. 2. a.
Offic. 2.
pag. 45. b.

Vide infra
Præf. 24.
Epist. 13.

Offic. 1.
pag. 2. b.

lum Calius Calpagninus frustra voluerit improbare, qui censet, longè melius futurū, si De Officio q̄ de Officijs Auctor inscripisset. Sed eius opinionē nos ita apertissimis argumentis atq; rationib. refutauimus in eo libro, quem contra Disquisitiones eius scripsimus: cum præsertim ipse Cicero ad Atticum scribens, Epistolarum libro ultimo sic ait: Quòd de Inscriptione quæ non dubito, quin ἄλλοτερον officium sit: nisi quid tu alud: sed inscriptio plenior De Officijs. Videbat enim Cicero, fore, vt, si de Officio inscripisset, de vna tantum arte, vel de vno tantum hominum genere intelligeretur: vt si quis dicat, de Imperatoris officio, aut de officio Medici. Nunc autem cum De Officijs inscripserit, dubitare nemo potest, quin cuiuslibet generis hominum, atque omnis ætatis officia complectatur. Præterea cum duplex Officium sit; Perfectum & Medium: si de Officio fuisset hoc Opus inscriptum, dubitare quivis posset, de quo Cicero potissimum intelligeret, de Perfecto, an de Medio, an de utroque. Nunc autem hæc De Officijs inscriptio dubitationem omnem tollit, cum de utroq; tractare eum intelligamus. Sed de Officijs primum scripsisse Zenonem Citicum, Diogenes Laërtius & Suidas tradunt: post quem idem argumentum alij multi sunt aggressi. Nam & Panætius Rhodius, Stoicus Philosophus, Africani Scipionis præceptor, de Officijs scripsit; quem imitatus Cicero, præclarum hoc Opus edidit: de quo Plinius in Præfatione Naturalis Historia sic ait: Non illa Virgiliæ virtute ut certarent, non Ciceroniæ simplicitate: (qui in libro de Repub. Platonis se comitem profitetur) in consolatone filia,

filia, Crantorem (inquit) sequor, item Panatium de Officijs. Quae volumina eius ediscenda, non modò in manibus habenda quotidie, nosti. Scripsit etiam Possidonius de Officijs: quo Philosopho, quem admodum Plutarchus scribit, Cicero praeceptore usus est. Epictetus etiam Stoicus, quem Neronis tempore Romae vixisse legimus, nonnulla de Officijs tractavit. Sed apud Latinos sola Ciceronis Officia leguntur: quamvis Epistolarum libro decimo quinto Seneca scribat: A M. Bruto librum $\pi\epsilon\tau\acute{\iota}\tau\epsilon\varsigma\ \chi\alpha\theta\acute{\alpha}\rho\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$ fuisse conscriptum. Nam Diuus Ambrosius, cum de Officijs scriberet, nihil aliud egisse mihi videtur, quam ut praecepta Ciceronis ad Christianam religionem traduceret. Satis autem constat, post mortem Caesaris, qui trib. & viginti vulneribus in Senatu fuit à coniuratis confossus, hoc Opus à Cicerone cōscriptum: vel quod ex eo loco potest intelligi, qui est in primo de Officijs: Declarat id modò temeritas C. Caesaris, qui omnia iura diuina, & humana peruertit: propter eum, quem sibi ipse opinionis errore fixerat principatum. Et in eodem libro, alio in loco: Quare L. Sylla, & C. Caesaris pecuniarum tralatio à iustis dominis ad alienos non debet liberalis videri. Nā eo tempore, cum à forensibus negocijs cessaret, totum se Philosophiæ Cicero tradidit, multosq; libros breui admodum tempore conscripsit: inter quos hoc Opus ad Marcum Ciceronem filium suum composuit, qui eo tempore Athenis ingenuis artibus operam daret sub Cratippo Peripatetico, quem etiam M. Brutus, cum post interfectum Casarem Athenas venisset, audiuisse dicitur. Fuit autem Ciceronis filius, quantum ex

Epist. 4.

Historijs colligere possumus, patri suo magnopere dissimilis: quamuis primā et atem variè traduxerit: quod ipse Cicero multis in locis ostendit. Nam ad Atticum scribens libro decimo, dolet, filium suum indulgentia corruptum, his quidem verbis: O rem miseram! Nihil enim mihi accidit in omni vita acerbius. Indulgentia videlicet nostra deprauatus, eò progressus est, quò non audeo dicere. Sed postea patris castigationibus emendatus, respiscere coepit, & honestatis viam ingredi: quo factum est, ut eum Brutus vehementer amaret, & exercitum illi crederet. Quin etiam antea bello ciuili, quod inter Casarem & Pompeium gestum est, quamuis admodum esset adolescens, tamen à Pompeio equitum turmæ præfectus fuit: quod secundo de Officijs testatur his verbis eius pater: Tua autem etas incidit in id bellum, cuius altera pars sceleris nimium habuit, altera felicitatis parum: quo tamen in bello, cum te Pompeius alia alteri præfecisset, magnam laudem & à summo viro, & ab exercitu consequere, equitando, iaculando, omnia militari labore tolerando. Dicitur etiam idem Bruti auspicijs, apud Bilidem in Epiro C. Antonium superasse, multaq; strenuè gefisse auctor Plutarchus in M. Bruti vita. Fuit postea Consul cum Augusto Cesare: quod Plinius libro vigesimo secundo, capite sexto his verbis attestatur: Ipsum Augustum cum M. Cicerone filio Consulem, Idibus Septembribus Senatus obsidionali donauit. Post gestum autem Consulatam, Asiam Proconsul administrauit: quamuis esset admodum inquinatis moribus. Erat enim adeò vino deditus, ut ebrietate sapissime laboraret,

ret, & ea de causa memoriam omnem amiserit. Nam Plinius libro decimo quarto, capite ultimo scribit, hunc binos congios simul haurire solitum. Sed nimirum (addit Plinius) hanc gloriam auferre Cicero voluit interfectori patris sui, M. Antonio. Hac de causa ferunt eum vulgò Bicongium fuisse nominatum: quem ad modum etiam Nouellius Torquatus Mediolanensis, Tricongius dictus fuit, tribus congijs (vt ait Plinius) e-

Nat. Hist.
li. 14. c. 22.

potis vno impetu: spectante, miraculi gratia, Tiberio Principe. Nihil igitur profuit Ciceroni filio patris sapientia, nihil Philosophia praecepta, quò minus in omne de decus ac turpitudinem prolaberetur. Quod idem ijs accidit omnibus, qui non optimis consilijs aures patefaciunt: sed veluti pecora prona, & ventri obedientia, nihil egregium, nihil magnificum animo voluunt. Vobis autem, egregij iuuenes, alia mens, alia cogitatio suscipienda est: vt praestantissimorum hominum vestigijs insistentes, patria vestra splendorum & ornamentum, vobis opes & gloriam comparare valeatis. Quod quidem facillimè facietis, si diligenter haec Ciceronis praecepta, quae traduntur hoc in Opere, memoria mandantes; omnium studio atq; diligentia perficere ea cõtenderis. Nihil enim ab eo praetermittitur, quod ad honestatem atq; dignitatem aliquo modo pertinere videatur. Cum enim ad bene beatèq; viuendum, quicquid honestum est atq; vtile, requiratur: ita distinguit Opus suum Cicero, vt primo libro de honestate, eiusq; partibus diligentissimè verba faciat; omnemq; virtutem quatuor formis contineri doceat, Prudentia, Iusticia, Fortitudine, Temperantia: quas Virtutum species sigilla-

gillatim ita tractat, ut nihil clarius, nihil splendidius,
 nihil ornatius tractari possit. Secundo vero libro qua-
 cumq; generi humano possunt aliquam asserere utilita-
 tem, studiosè persequitur. Quo in libro docet etiam,
 qua ratione facile possimus & magnum amicorum nu-
 merum, & ingentem nobis gloriam comparare. Sed
 quoniam accidit aliquando, ut, quod honestum est, ab
 utili quodammodo discrepare videatur, atque idem
 contra: voluit etiã huic parti satisfacere Cicero: qua-
 re Tertium librum duobus adiunxit: quo perspicue de-
 clarat, quid nobis faciendum sit, si quando accidit, ut
 honestas cum utilitate pugnare videatur. Atq; in tri-
 bus libris, hoc est, perfecto atque absoluto numero, vi-
 tam bene viuendi rationem complexus; perfectum no-
 bis Opus & elegantissimum tradidit. Nihil enim scrip-
 tor, hoc in dicendi genere æquabili atque temperato

In Præfat.
 Nat. Hist.

fieri politius & elegantius posse. Quare non tantum hos
 libros legere, sed etiam (ut Plinius præcipit)
 ediscere ad verbum, & memoria
 mandare debemus.

